

MR-VOORSTEL VOOR NIEUWE TARIEVEN IN DE PERSONENBELASTING DOORGEREKEND

De voorbije weken hebben we in twee korte 'Fle mosi-Flashes' geïllustreerd hoe iedereen, met behulp van onze online tool MEFISTO, zelf effecten van voorgestelde hervormingen in personenbelasting en uitkeringen van de sociale zekerheid in kaart kan brengen.¹ Intussen hebben ook de Franstalige liberalen van MR een gedetailleerd voorstel voor aanpassingen in de personenbelasting gelanceerd. Dit voorstel is het onderwerp van deze derde Fle mosi-Flash.

De beperkingen van deze doorrekening zijn dezelfde als bij de vorige twee Flashes. We gebruiken het online model MEFISTO om een eerste inschatting te maken van winnaars en verliezers van de voorgestelde hervorming, en van de budgettaire effecten. MEFISTO houdt geen rekening met wat economen 'gedragsaanpassingen' noemen (bvb. dat er meer mensen aan de slag zouden gaan), noch met macro-economische effecten in de rest van de economie.² Dat is een bewuste vereenvoudiging in dit online model. Zowel micro-economische gedragsmodellen, als macro-modellen vragen zoveel expertise dat ze ongeschikt zijn voor gestandaardiseerde online toepassingen. Bovendien laten macromodellen meestal geen of slechts een heel beperkt beeld zien van de verdelingseffecten. Net daarin ligt de toegevoegde waarde van MEFISTO.

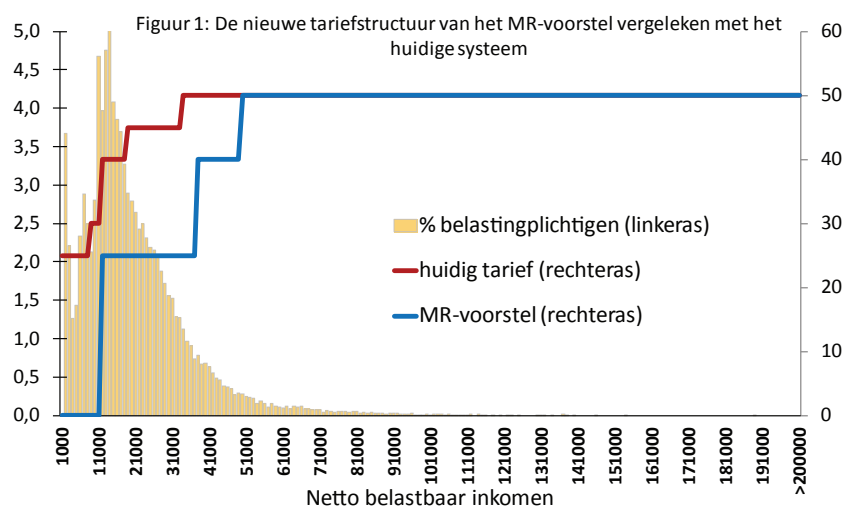
1. Het MR-voorstel voor nieuwe tarieven en schalen in de personenbelasting

Het MR-voorstel bestaat uit een forse uitbreiding van het inkomen dat niet belast wordt in de personenbelasting. Nu is er een belastingvrije som per belastingplichtige van 6800 €. Dat wordt vervangen door een nultarief in een belastingschaal die loopt tot 12000 € per jaar. Daar bovenop verdwijnen ook de belastingschalen van 30% en van 45%. De schaal waarin er aan 25% belast wordt, loopt nu veel verder door, tot aan een inkomen van 37330 €. In het oude systeem betaalde je vanaf 11890 € al 40% en vanaf 19810 € al 45%. Dat is dus een forse tariefverlaging. We illustreren ze in figuur 1.

Op de horizontale as staat het netto belastbare inkomen. De rode lijn geeft de huidige structuur van de marginale aanslagvoeten weer. De blauwe lijn is het MR-voorstel. De staafjes van het histogram zijn een weergave van de verdeling van het belastbaar inkomen. Per 1000 € geeft de hoogte van het staafje aan hoeveel procent van de belastingplichtigen in deze inkomensklasse vallen. De figuur toont overduidelijk aan dat alle belastingplichtigen van een heel forse belastingverlaging genieten.

2. Budgettaire kost van het MR-voorstel

Wie naar figuur 1 kijkt zal niet verwonderd zijn dat dit voorstel een heel hoge budgettaire kost met zich meebrengt. In het MEFISTO-model daalt de opbrengst van de personenbelasting met maar liefst 17 miljard (van 35,9 miljard naar 19,2 miljard). Het is waar, zoals hierboven vermeld houdt dit geen rekening met terugverdieneffecten. Maar zoals uit eerder onderzoek blijkt kunnen die terugverdieneffecten nooit van die aard zijn dat ze dit grote verlies aan inkomsten zouden compenseren.³ MEFISTO brengt wel de extra betaalde BTW in kaart door de toegenomen bestedingen. Die bedraagt 1,8 miljard. Maar netto is de afname van de opbrengst van de personenbelasting toch nog altijd 14,9 miljard.

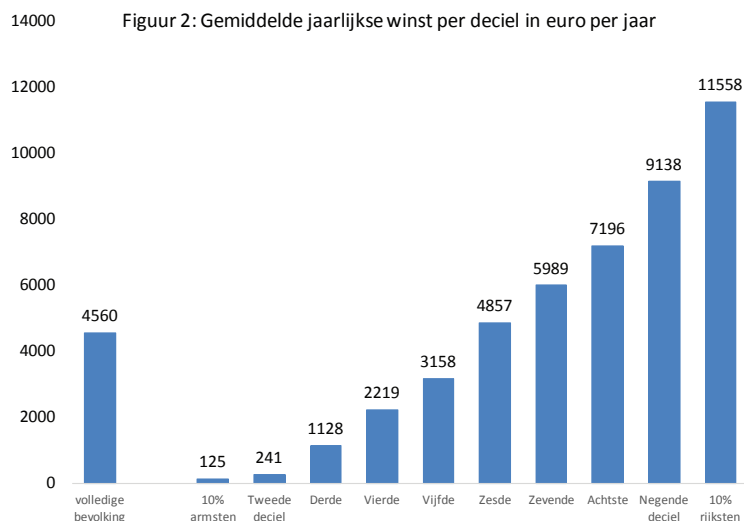
3. Wie wint? Wie verliest?

In figuur 2 geven we de gemiddelde jaarlijkse winst weer. Het zware budgettaire verlies voor de overheidsfinanciën komt tot uiting in een gemiddelde jaarlijkse winst, aangepast voor inflatie, van meer dan 4560 € per jaar per gezin.

Maar de winst is, evenmin onverwacht, heel ongelijk gespreid. In figuur 2 rangschikken we de bevolking van arm naar rijk. Links staan de 10% armste gezinnen, helemaal rechts de 10% rijkste gezinnen. De winst neemt heel sterk toe doorheen de inkomensladder.

Toen we in een vorige Flash het N-VA-voorstel onder de MEFISTO-loep legden, kwam de reactie dat het

Figuur 2: Gemiddelde jaarlijkse winst per deciel in euro per jaar

“logisch” was dat de laagste decielen minder voordeel hadden, omdat daar nu eenmaal weinig werkenden zitten. Dat is inderdaad één van de verklaringen voor het verdelingspatroon, ook in dit voorstel. Niet-werkenden en gepensioneerden met laag inkomen zitten in de laagste decielen. Indien hun inkomen lager is dan belastingvrije som, dan winnen ze niets met dit MR voorstel. Anderzijds is het een politieke vraag in welke mate men dit effect voor niet werkenden belangrijk acht of niet.

In figuur 3 stellen we de verdelingseffecten nog op een andere manier voor. Voor elk deciel berekenen we het percentage gezinnen dat wint bij het voorstel (blauwe balkjes), dat verliest bij het voorstel (rode balkjes), of dat noch winst, noch verlies boekt (grijze balkjes).

Voor de volledige bevolking zijn er bijna 80% winnaars. Slechts 4,4 % van de gezinnen verliezen bij de invoering van dit MR-voorstel. De reden waarom sommige gezinnen verliezen ligt in het verschil tussen de belastingvrije som in het huidige systeem en de bovengrens van de schaal met het nultarief. Een gezin met drie of vier kinderen bijvoorbeeld geniet in het huidige systeem een belastingvrije som van respectievelijk 15130 € of zelfs 20280 €. In het

nieuwe systeem is de schaal met het nultarief beperkt tot 13000 euro.⁴ Voor ongeveer 19% van de gezinnen verandert er niets. Figuur 3 toont duidelijk aan dat het aandeel winnaars in de armere decielen minder groot is.

Online kan iedereen met MEFISTO zelf andere classificaties maken, bijvoorbeeld naar gezinstype, naar leeftijd, enzovoort.

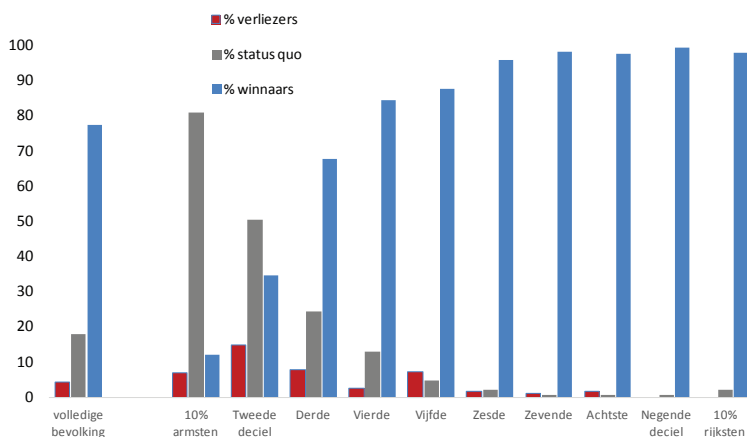
1 Het gaat om de simulatie van de N-VA-voorstellen in de personenbelasting, zie <http://www.flemosi.be/uploads/207/131029%20Flemosi%20flash.pdf> en om voorgestelde hervormingen in de kinderbijslagen, zie <http://www.flemosi.be/uploads/216/131206%20kinderbijslag.pdf>

2 Alleen de verandering in de betaalde BTW, als mensen meer uitgeven omdat ze bijvoorbeeld meer verdienen, wordt mee in rekening gebracht.

3 We verwijzen naar bijvoorbeeld Decoster, De Swert and Orsini (2010), A Belgian flat income tax: effects on labour supply and income distribution, *Review of Business and Economics*, 55 (1), p. 23-54, waarin we terugverdieneffecten berekenen van een vlaktaks.

4 Op dit vlak is het MR-voorstel zoals het in de pers verscheen niet helemaal duidelijk. Er wordt gesproken van een belastingsschaal met nultarief tot 12000 €, behalve voor gezinnen met kinderen waar de schaal wordt verbreed tot 13000 €. Zo hebben we het ook gesimuleerd in MEFISTO: vanaf het moment dat er één kind is in het gezin gebruiken we de bredere schaal van 13000 €. Maar ze wordt niet verder verbreed bij meer kinderen.

Figuur 3: Aandeel winnaars en verliezers per deciel

Wat is MEFISTO?

MEFISTO staat voor **Modelling and Evaluating Flanders' Fiscal and Social Tomorrow**. Het is een online beschikbaar simulatiemodel dat de budgettaire impact van fiscale beleidshervormingen analyseert (<http://www.flemosi.be/easycms/MEFISTO>). Ook brengt het model de winnaars en verliezers van een beleidshervorming en het effect op armoede in kaart. Het model werd ontwikkeld in een IWT-project van de KULeuven, de Universiteit Antwerpen, de VUB, de Universiteit Luik en Universiteit van Essex.

Sterktes

- Snelle berekening van de budgettaire kost van een beleidshervorming.
- Overzicht van winnaars en verliezers van een beleidshervorming.
- Ruime waaier van fiscale en sociale beleidsinstrumenten beschikbaar (Personenbelasting, BTW, Leefloon, kindergeld, etc.).
- Kostprijs kan zowel voor België als Vlaanderen berekend worden.

Beperkingen

- MEFISTO houdt geen rekening met gedragsreacties van individuen als gevolg van de beleidsveranderingen, vb. in MEFISTO wijzigt een individu zijn of haar arbeidsaanbod niet bij een verlaging van zijn of haar persoonlijke inkomstenbelasting. Wel worden inkomensveranderingen doorgerekend in uitgavenpatronen, en dus in betaalde BTW.
- MEFISTO modelleert geen veranderingen van macro-economische variabelen zoals inflatie en de groei van het BBP, die op lange termijn een rol spelen.